UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Decretum Gratiani

Gratianus <de Clusio>

Parisijs, 1542

Lxxxv. tractat [de] hospitalitate clerico[rum] q[ue] est ep[iscop]is necessaria.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62466

Visual Library

¶ Similiter. ¶ Hec eſt tertia pars hui⁹ diſtic. in q̄ ꝓbaƭ ꝙ null⁹ bigam⁹ poteſt eſſe cleric⁹. Jo.de fan.
¶ Caſus. Supra.xxvj.diſt.dictum eſt ꝙ eṗs debet eſſe monogam⁹. Nūc autē dicit Gra. idē eſſe ſeruandum in alijs clericis. ⁊ iſte eſt tertius articulus.

Si lector viduā duxerit: vt.ſ. legiƭ. ſed illō vbi neceſſitas, hic vbi nulla neceſſitas viget.
Similiter ꝙ monogam⁹ eṗs eſſe iubetur, etiam ad reliquos ordines eccleſiaſticos deriuari oportet.
Unde Syricius papa ſcribit Jmerio Terraconeñ. eṗo.
¶ Laica ſit tantū cōmunione contentus clericus viduā ducens, aut ſecundā vxorē.
Quiſquis clericus[a] aut viduā[b] aut ſecūdā duxerit[c] vxorē, oī ecclīaſtice dignitatis priuilegio mox denudetur, laica ſibi tm̄ cōione cōceſſa: quā[d] ita demū poterit poſſidere[e], ſi nihil poſtea ꝑpter qđ hac carere debeat admittat.
Preſbyterorꝫ[.] nomen ꝙꝙ a ſenectute ſit ſumptum, magis tm̄ maturitatē[f] indicat ſapiētie, ꝙ canicie corporis.
Unde Anacletus.
¶ Pbri ſeniores dicuntur nō tam etate ꝙ ſapientia.
Porro Moyſi p̄cipiƭ vt eligat pbr̄os.i.ſeniores. Unde ⁊ in ꝓuerbijs dicıƭ: Gloria ſenum eſt canicies. hic vero canicies ſapientiā[g] deſignat: de qua ſcriptum eſt. Canicies hoīm prudētia eſt. Cūqꝫ nongētis et ampli⁹ annis ab Adā vſqꝫ ad Abrahā vixiſſe hoīes legamus: nullus alius[h] prius appellatus eſt preſbyter.i.ſenior, niſi Abraham: qui multo paucioribus vixiſſe annis conuincitur. Nō ergo propter decrepitam etatem vel ſenectutem, ſed ꝑpter ſapientiā preſbyteri nominantur.

¶ Diſtinctio.lxxxv.

Hoſpitalitas ꝓo vſqꝫ adeo eṗis eſt neceſſaria, vt ſi ab ea inueniantur alieni, iure ꝓhibeātur ordinari.
Unde Gre. ſcribit Joā. eṗo.
¶ Hoſpitalitatem neſciēs nō fiat epiſcopus.
Archidiaconū florentinū[i] ecclīe Anconitane q̄ ad eṗatū fuerat electus, ſcripture quidē ſacre ſcientiā ha- …

Uiſquis. ¶ Caſus. Terraconeñ. eṗs queſiuit a Syricio papa quid debeat fieri de clericis qui ducunt viduas vel ſecundā vxorē. Et rñ. ꝙ debent deponi, et inter laicos redigi.
a ¶ Clericus. in minorib⁹ ordinib⁹ conſtitut⁹: quia de alijs non poſſet intelligi.
b ¶ Viduā. ſ.di.xxxiiij. lector. contra. Joan.
c ¶ Duxerit. Et ita nō incidit in canonē q̄ cū verberauit. hoc verū erat tempore Syricij, q̄ p̄ceſſit Innocētiū q̄ edidit illud.xvij.q.iiij.ſi quis ſuadente. Sed qđ hodie? Hu. dicit ꝙ incidit: q: iſte coronam tenet portare. ex̄ de vita ⁊ ho.cle.clericus. Tu dic ꝙ vbi ꝯtraxerit cū corrupta vel vidua, ſtatim priuaƭ om̄i priuilegio: prout hoc ca. dicit. ⁊ ca. altercationis.ꝯſti. Grego.x.de biga.li.vj.
Si vero cū virgine, tunc eſt in eius optione an velit retinere priuilegium, an non. Si vult retinere, portabit coronam: ⁊ viuet clericaliter. Si non, exuiƭ omni dignitate et honore clericali: lꝫ quidam contradicāt. Jo. hoc hodie corrigitur per decre. ex̄ de cleri.cōiu. Joan. B. Item pꝫ hic ꝙ priuilegium perditur per actū cōtrarium: vt ex̄ de conſti. cum acceſſiſſent. ⁊ ca. cum M.
d ¶ Quam. Scꝫ communionem.
e ¶ Poſſidere. Argu. incorporalia poſſideri. De hoc diri.ij.q.ij.nullus.ij. et ſcientia poſſidetur: ſ vt.xvj.q.j. reuertimini. immo lex dicit plane ꝙ ius poſſidetur. ff.cōmunia predi.l.ij. extra de cauſa poſſeſ. cum eccleſia. et ita facit ad hoc ꝙ reſtitutio communionis poſſit peti vt aliarum rerum.
¶ Preſbyterorū. ¶ Hec eſt.iiij. pars diſtin. in qua dr̄ ꝙ ſenes preſbyteri nō vocātur niſi propter ſapientiam tm̄ non autem propter etatem. Jo.de fan.
¶ Caſus. Hic eſt quartus articulus vbi oſtendit ꝙ licꝫ preſbyter dicatur propter ſenectutem: magis tamen congrue dicitur propter ſapientiam.
f ¶ Maturitatem. Jn ſapientia, ſcientia, et moribus.ſ.q.j. viliſſimus.

Porro. ¶ Caſus. Anacletus ꝓbat in hoc ca. ꝙ duplici de cauſa dicıƭ p̄ſbyter: ſcꝫ ꝑpter etatē: et hoc oſtendit exemplo Moyſi: qui cum non poſſet ſuſtinere laborē ad populū gubernandum, elegit ex precepto dn̄i lxx. pbr̄os.i.ſeniores Jſrael q̄ cū eo populū gubernarēt. Silr̄ oſtēdit ꝙ preſbyter vel ſenior dr̄ ꝑpter ſapiētiam. ⁊ hoc ꝓbat exemplo Abrahe vſqꝫ ad tēpus cui⁹ lꝫ hoīes vixiſſent nongēt̄ annis ⁊ ampli⁹: null⁹ tm̄ dict⁹ eſt pbr̄.i.ſenior, niſi Abrahāz q̄ paucioribꝫ annis legiƭ vixiſſe.
g ¶ Sapientiā.j.xxxv.q.vi.ca.ij. ſic xx.diſt. de quibus. ff.de iur.imu. ſēp. ff.de fi.inſtru.l.ij. ⁊ l.vlt. arg. contra. ff. de edil.edic. precipiūt ediles. ſimile habes ex̄ de elect. cū nobis olim.
h ¶ Alius. Ante Abrahā. Melchiſedech em̄ fuit ſacerdos contemporaneus Abrahe.
¶ Quidam opponunt textui de iſto Melchiſedech: ſed dic ſm̄ Lau. ꝙ non legim⁹ eū appellatum pbr̄m, lꝫ ſacerdotez. De hoc etiā not.lxiij. diſti. porro. Archi.
Hoſpitalitas. ¶ Hic poniƭ lxxxv. diſti. in q̄ de hoſpitalitate tractatur: quā ſi quis nō habuerit, ordinari ꝓhibetur.
Archidiaconum. ¶ Caſus. Uacante eccleſia Anconitana, tres fuerunt ibi electi, non temeritate concertantium, ſed bono zelo. Primo archidiaconus eiuſdem eccleſie, qui dicebatur Florentinus. Secundo fuit electus Ruſticus diaconus eiuſdem eccleſie. Tertio Florentinus diaconus eccleſie Rauennatis: ſed archidiacono Florentino tria obijciebātur: ſcilicet ꝙ erat ſenex, et nullo modo ad regimen aſſurgere poſſet: et ꝙ ſic erat tenax, ꝙ in domo ſua nunꝙ amicus ad charitatem intraſſet: et quia iurauerat ſe nunꝙ fore epiſcopum. Ruſtico vero, licet homo vigilans eſſet, obijciebatur ꝙ pſalmodiam ignoraret. Florentinus vero Rauēnatis eccleſie diaconus neſciebatur qualis eſſet, licet ſolicitus diceretur. Scribit ergo Gregorius Joanni epiſcopo, vna cum epiſcopo Armenio Anconitane eccleſie viſitatore, vt inquirant iſta: et primo de archidiacono: et poſtea de Ruſtico: qui ſi inuenti fuerint indigni, confirment tertium, ſi crimen ei non obſiſtat: et hoc de voluntate archiepiſcopi ſui.
i ¶ Archidiaconum. Florentinū. Al's Florētinum archidiaconum proprium nomen: vel quia inde fuit.

iij.ps.
Nāſi pmo ta los ꝯriſ ſent bigamiā ordinari non poſſet. xxxij.di. ſi q̄s viduarū. l.di.non cōſidat. Archi.
Cleric⁹ ꝯheſcū corrupta perdit om̄e priuilegiū clericale.
ſt ideo d bus diſgēdi p̄ſcribiƭ. q̄ꝺ dic vt plene not.
Sof. ex̄ de ele. cum ana. et h adde q̄ꝺ no.j.q.j. nul. ſ. lus eṗs
Ubi patꝫ ꝙ quis repelliƭ ꝑpter defectum etatis. Archi. Additio.
Al's florentinū archidiaconū.

a ℭ Senio. Ecce ꝙ ſenectus impedit promouendum ſed non deijcit promotum: vt.vij.queſtio.j.petiſti.extra.de renun.literas.
b ℭ Ita tenacem. Nota ꝙ auaritia impedit promouēdum: vt.xlij.diſt.§.j. nam domus clerici erit omnibus cōmunis.xvj.q̄.j.quoniam.

imperatores.non ergo eſt ius cōmune. Sol. credo ꝙ poſſit eligi, dummodo penituit de tali delicto: quia temerarium iuramentum non irrogat perpetuam infamiam iudicio meo, ſed tantum ſolenne. Joan. Ego credo Joannem bene dicere. B.

bere, ſed ita etatis ſenio[a] iam confectū accepim⁹, vt ad regiminis officiū non poſſit aſſurgere: adijciētes etiā illū ita tenacē[b] exiſtere, vt in domo eius amicus nunq̄ȝ ad charitatē introeat. Ruſtic⁹ autem diaconus eiuſdē eccleſie q̄ ſimiliter elect⁹ fuerat, vigilans quidem homo dicit: ſed (quātū aſſerit) pſalmos ignorat. Florētinū vero diaconū eccleſie Rauennatis, q̄ ab oīb⁹[c] electus memoratur, ſolicitū eſſe nouim⁹: ſed qualis ſit interius, oīno neſcimus. Ideoq̄ȝ fraternitas tua vna cū fratre nr̄o ⁊ ep̄o armenio ſupraſcripte eccleſie anconitane viſitatore illuc feſtinet accedere: et diligenter de vita ac morib⁹ ſingulorū[d] requirere ſi nullo crimine ſint conſcij qd̄ eos ad hoc officiū vetet accedere. Pariter etiā requirendū eſt hoc quod de prefato archidiacono dictū eſt, quia nūq̄ȝ amic⁹ ei⁹ domum ingreſſus eſt, ſi ita ſe veritas habeat: et vtrū ex neceſſitate an ex tenacitate talis ſit: aut ſi ita eſt ſenex, vt ad regendū nō poſſit aſſurgere: vel ſi tact̄ȝ ſanct̄ȝ[e] euāgelijs (ſicut nobis nūciatū eſt) iuſiurandū prebuerit nunq̄ȝ ſe ad ep̄atū accedere. Sȝ ⁊ de Ruſtico diacono quantos[f] pſalmos min⁹ tenet, ſcrutādū eſt. Florētino autē diacono Rauennati ſi nullū (ſicut dixim⁹) crimen eſt qd̄ obſiſtat: apud ep̄m[g] ei⁹ neceſſe eſt agere vt ei debeat ceſſionem concedere: non tamen ex noſtro mandato vel edicto, ne contra ſuam voluntatē[h] eū concedere videatur.

ℭ Diſtinctio.lxxxvj.

Doctorē aūt[i] ep̄ȝ opȝ eſſe ne inferiorū culpe in eum refundant̄ q̄ docendi officium accepit qd̄ exequi neſcit, vel negligit.

c ℭ Qui ab omnibus id eſt a maiori parte capituli. Vel dic ꝙ hic plures ſimul fuerunt electi vt ſi quis reprobaret, alter aſſumeretur: vt.lxj.diſtin.ſtudij.⁊.lvj.diſtin.apoſtolica.
d ℭ Singulorū. Item hic patet ꝙ primo examinant̄: electi de ꝓpria eccleſia, q̄ȝ de extranea: et ſatis patet hic ꝙ lȝ extraneus electus ſit a maiori parte, ꝙ tamen prefertur ille q̄ eſt de gremio eccleſie: vt dixi.lxj.diſ.ca.nullus inuitis ⁊ ca.quid proderit. Itē hic prius examinatur archidiaconus tanq̄ȝ maior: q̄ȝ diaconus: quia maiores ⁊ ſeniores ſemper preferuntur in electione minorib⁹: vt.lxxxiiij.diſt.epiſcoporum.et.lxxv.di.c.vlti.
e ℭ Sanctis. Videtur ergo ꝙ propter tale iuramentū aliquis repellitur ab ep̄atu. quare enim iuberetur de hoc inquiri, ſi ꝓpter hoc non repelleretur? h.diſtinguit. ſi iurans hoc intellexit ꝙ nollet recipere ep̄atum quecunq̄ȝ neceſſitas inſtaret: iuramentum tale nullū fuit: nec tenet̄ illud ſeruare: vt.vij.q.j.ſcias.viij.q.j.in ſcripturis. Sed ſi alio modo intellexit, venialiter peccauit: quia temere iurauit: vt.xxij.q.iiij.§.illicitum. Semper autem intelligitur iuramentum eſſe temerariū cū non ſubeſt neceſſitas: vt ex̄ de iureiur.⁊ ſi chriſtus. Si autē ignorat̄ an gn̄aliter intellexit, vel non: tunc preſumo ꝙ tantum de licitis iurauerit, licet generaliter iurauerit: vt extra de iureiur.ad nr̄am. Sȝ nunquid tale iuramentum excludit electum? Non videtur: vt extra de renun.cum inter.in fi.extra de iureiur.ſicut noſtris. Nec temerarium iuramētū repellit a beneficio: vt extra de reſt.ſpo.ſolicite.nec a teſtimonio: vt extra de teſti.intimauit.extra de teſt.cog.peruenit.cum penitentia vnius anni imponatur pro temerario iuramento: vt.xxij.q.iiij.qui ſacramento. Econtra videtur ꝙ non poſſit eligi, vt hic patet: ſicut nec eligere poteſt qui illud iurauit: vt ex̄ quod met.cau.ad aures. Item q̄ etſi eſſet illicitum, tamen propria authoritate non poteſt venire contra illud: vt.xxij.q.iiij.innocens.ex̄ de elec.venerabilem. Item q̄ lex dicit ꝙ gratia ei facienda eſt qui hoc iurauit: ſcȝ ſe ordini nō interfuturū: vt.ff.ad munici

f ℭ Quātos. De iure debet totum pſalteriū ſcir̄.xxxviij.d.oēs.et.xxiij.diſ.qui ep̄s.extra de elect.cum nobis olim.
g ℭ Apud ep̄m. No.ꝙ aliquis ante pōt eligi q̄ȝ poſtulari a ſuo ep̄o.lxxvj.d.dilectionis ⁊.lxiij.diſt.literas.extra de renū.poſt tranſlationem.
h ℭ Voluntatē. Arg. ep̄m non debere cogi vt concedat clericuȝ ſuū ſine voluntate ſua: argu.diſt.lxiij.literas.lxxvj.diſtin.dilectionis. nā nemo cogit̄ aliquē a ſua poteſtate liberare C.de emanci.nec auus, nec cogitur quis inuitus mutare familiaȝ.C.de adop.l.pen̄.§.j.ſimiliter nec abbas compellendus eſt monachū ſuū concedere.j.q̄oe.ij.q̄ȝ pio.et.lviij.di.c.ſ.⁊ ij. ita nec ep̄us.in aut̄.de ſanctiſ.epiſco.§.nullum autem ep̄oꝝ. Item arg.ꝙ mandatum pape ſic eſt interpretandum vt nulli faciat preiudiciū: vt.ix.q.iij.nūc vero.extra de offi.delega.ſuper eo.xcix.diſt.ecce.C.de emanci.nec auus.

Doctorē. Hec di.diuidit̄ in.viij.partes: in quaruȝ prima probat trib⁹ authoritatibus ꝙ ep̄s ⁊ quilibet prelatus debet ſubditos corrigere benigne: ſin autē, eorum peccata imputantur illis. Scd̄a ibi: ſi autē. Tertia ibi: in doctrina. Quarta ibi: liberalem. Quinta ibi: in ipſa. Sexta ibi: ſimiliter. Septima ibi: vl' ꝯtuſſor. Octaua ibi: prohibetur. Jo.de fan.
ℭ Caſus. Repetit hic Gratia.c.ap̄lice regule, oportet ep̄m eſſe doctorē, vt inferioꝝ culpe in eū nō refundant̄: qd̄ fieret ſi neſciret docere, vl' negligeret. Et hȝ hec.lxxxvj.diſt.vij.articulos: q̄ in ſuis locis diſtinguentur.
i ℭ Doctorē autē. In hac di.lxxxvj.repetit illud capitulum ap̄lice regule: oportet ep̄m eſſe doctorē. Hec autem doctrina dȝ cōſiſtere in diſciplina correctionis, et in ſermone predicationis. In diſciplina: vt corrigat ex charitate, ⁊ cum lenitate: nō ex odio: nec modū excedat in correctione. ſed ſi exceſſerit: veniā nō cogit̄ a ſubditis poſtulare. In ſermone predicationis: ſcilicet vt predicet ſcientiam ſacre ſcripture non humane. J.e.cū multa. Replicat etiā in hac diſtinctione ep̄m opȝ ep̄m eſſe hoſpitalem: ſed verbis alijs: ſcȝ opȝ ep̄m eſſe liberalem. Lau.

Senect⁹ ipedit ꝓmouendum. Auaritia promouendū impedit. Adde ad hoc qd̄ le.⁊ no.ex̄ d̄ p̄bē. cū iā dudū.xvj q.vij.⁊ hoc i ſi.⁊ ar.⁊ arbitroꝝ. Canonic⁹ de gremio prefert̄ ex̄aneo. Maiores minorib⁹ i electiōe p̄ferūt̄. Jurās ad ep̄atum nō accedē an ſit ab ep̄atu repelled⁹. Ad idē.xvj q̄.j.§.nos autē.ſm Lau. Vl' d̄ temerariū.i.de re illicita factuȝ: vt no.xxij.q̄.iiij.definitio. Ar.

Subtū ... re nō ... ſignū ... tum.ſi no.Jo. ⁊ B. de ſo. ſig.oli gl.vl.in fi. Ar. Doctrina ep̄i quo ſit. vt.j.e.ca.qd̄.